

8 pytań o Madagaskar, których nie ośmielisz się zadać

3 sierpnia 2016

Mimo że Madagaskar jest czwartą wyspą na świecie pod względem powierzchni, nadal pozostaje tajemnicą dla świata. Niedawno wyspa ta znajdowała się w blasku reflektorów z powodu wizyty Valérie Trierweiler, byłej partnerki prezydenta Hollande'a i autorki bestsellera "Dziękuję za tę chwilę". Madagaskar fascynuje przez swój status pomostu między Azją i Afryką oraz przez swoją biologiczną różnorodność. Zatem, jeśli planujecie swoją pierwszą podróż na Madagaskar lub jeśli chcecie wiedzieć więcej o kraju swoich przyjaciół czy po prostu macie ochotę dowiedzieć się czegoś o tej części świata, oto osiem pytań, na które chcielibyście znać odpowiedź, a których nigdy nie powinniście zadać. Odpowiedzi pochodzą od aktywnych malgaskich obywateli. Zachęcamy do regularnego odwiedzania ich blogów i oglądania filmów, jakie zamieszczają.

1. WKRÓTCE JADĘ NA MADAGASKAR I CHCIAŁABYM POZNAĆ CODZIENNOŚĆ MIESZKAŃCÓW WYSPY. JAKI JEST TYPOWY MALGASKI TRYB ŻYCIA?

To zależy od tego, komu zadasz pytanie. Według danych światowego banku, 90% Malgaszy żyje za mniej niż 2 USD/dzień.

Zróznicowanie w poziomie finansowym w kraju jest na tyle duże, że nie można określić typowego stylu życia. Randriamihaly idealnie opisuje tę przepaść: „Księżniczki i książęta to ci, którzy posiadają najwięcej. Ich opowieści o bajkowym życiu w Tana nie powinny zatem dziwić. Żyją w ochronnej bańce mydlanej. Ich pałace, strzeżone przez agentów ochrony, są wypełnione złotymi meblami i gadżetami najnowszej technologii. Wychodzą stamtąd 4 x 4, by przejść do miejsc dla nich zarezerwowanych: szkół amerykańskich lub francuskich, restauracji, basenów, spa, centr handlowych. [...] Kilka metrów dalej, w Antananarywie, w piekle – tam żyje rodzina Ernestine. Ta kobieta wstaje bardzo wcześnie, by przygotować dzieci do szkoły; myje się w zimnej wodzie z butelki, je zupę z ryżem z resztką wędzonego mięsa i chodzi na pieszo. Szkoła jest marzeniem, którego się chwyta. Sądzi, że jej dzieci są w stanie zdobyć dyplom, nieważne jaki, by móc później stąd wyjechać i nie przeżywać tej codziennej drogi krzyżowej co ona. Idzie do pracodawców, gdzie może robić wszystko: prasowanie, pranie, porządki, noszenie wody, opieka nad dzieckiem, wszystko. A wieczorami, gdy wraca wyczerpana, jej dzieci już śpią. Czuwa nad nimi w czasie snu ze względu na szczury, które mogą je zaatakować. I jak może być wyspana, gdy śpi w jednym pokoju w 4, 5 lub 6 osób na dwóch metrach szerokości?”

Nie istnieje zatem jeden typ codzienności na Madagaskarze, jest tak w każdym kraju, ale tutaj nawet bardziej – w kraju, gdzie klasa średnia jest zredukowana do minimum.

2. JAK WYMAWIAĆ NAZWISKO OBECNEGO PREZYDENTA?

Malgaski prezydent, wybrany w styczniu 2014 roku, nazywa się Hery Martial Rajaonarimampianina Rakotoarimanana. To najdłuższe nazwisko obecnego rządzącego według The Guardian. Nie jest proste do wymówienia nawet dla tutejszych. Jeśli go gdzieś spotkasz, być może zamiast ryzykować dyplomatyczną wpadkę, kalecząc jego imię, mądrzej będzie odnieść się do jego sloganu lub partii, Hery Vaovao, albo zaproponować mu latarkę,

by zaradzić jego troskom o elektryczność.

3. PLANUJEMY WYBRAĆ SIĘ NA PIESZĄ WĘDRÓWKĘ PO CAŁEJ WYSPIE. CO TRZEBA WIEDZIEĆ, BY ZMNIEJSZYĆ RYZYKO?

Wiadomości z ostatnich lat na temat Madagaskaru bogate są w reportaże, alarmujące na temat ubóstwa, kryzysu sanitarnego, braku bezpieczeństwa i bandyckich atakach na drogach międzymiastowych. Epizod z linczu vazaha w Nocy Be nadal tkwi w pamięci. Jednak wędrówka po wyspie jest wyjątkowym doświadczeniem, duża liczba turystów i mieszkańców podejmuje się tego każdego roku.

Jeśli chodzi o zdrowie, głównym ryzykiem jest malaria. Cały kraj jest sklasyfikowany jako strefa 3, co znaczy, że wykazuje trochę odporności na chlorochinę. Malaria jest obecna w 90% Madagaskaru. Aby się chronić, skorzystaj z kilku rad: „1) niezbędne jest podjęcie leczenia przeciwko malarii; 2) wieczorami należy nosić najbardziej ochronną odzież jak to możliwe i, nawet lepiej, dodatkowo chronioną różnymi środkami (np. Insect Ecran); 3) na odsłonięte części ciała używaj balsamów lub skutecznych kremów odstraszających owady i chroń ciało przed słońcem; 4) używaj moskitiery.

Chikungunya i inne choroby tropikalne także są obecne na Madagaskarze. Podstawowe zasady są takie same, jak w innych państwach. Jeśli chodzi o niebezpieczeństwo, nie ma oficjalnych danych statystycznych na temat przestępczości, ale jest ona wystarczająco obecna w umysłach, by negatywnie wpływać na turystów. Oto opinia mieszkańca stolicy, Mofo Lany: „Nie ma tygodnia bez relacji w dziennikach na temat przemocy w stolicy, Antananarywie. Wszystkie warstwy społeczne, od najbardziej swobodnych do najskromniejszych, są ofiarami tego zjawiska. Nawet obcokrajowców to nie omija. Zbrojne ataki są szczególnie liczne.”

4. MUSZĘ UCZYĆ SIĘ MALGASKIEGO, KIEDY BĘDĘ NA MADAGASKARZE? JEŚLI TAK, TO JAK?

Najlepiej tak. Jak przy każdym innym języku, nauka malgaskiego wymaga jednak znacznej determinacji i motywacji. I, jak inne języki, posiada tyle samo ułatwień co wyzwań. Zalety:

- Brak rozróżnienia na rodzaj: forma męska i żeńska jest identyczna.
- Brak rozróżnienia na liczbę: forma pojedyncza i mnoga jest identyczna.
- Tylko trzy czasy: przeszły, teraźniejszy, przyszły, brak odmiany przez przypadki.

Jeśli chodzi o wyzwania, oto doświadczenia Lilikely, vazaha (obcokrajowca po malgasku) co do nauki języka malgaskiego: „Już coraz więcej ludzi mówi trochę po francusku: dużo w większych miastach i trochę w wioskach. Dużo łatwiej jest się porozumieć, zawsze można znaleźć kogoś, kto nam pomoże, jeśli coś jest skomplikowane. Nie ma potrzeby do zmuszania się, jeśli jest się trochę leniwym, można skorzystać z pomocy. Gramatyka. Cudownie prosta na początku. ALE... Wszystko jest wyrażane w stronie czynnej. A ostatecznie ludzie mówią wszystko, używając strony biernej... zdecydowanie trudniejszej. Odniesienia kulturowe i sposób wyrażania myśli jest także bardzo daleki od naszego. Specyfika regionalna sprawia, że szybko się zniechęcamy podczas podróży.”

Jak się uczyć? Oto kilka źródeł do rozpoczęcia nauki: podstawy na Gasikara.net, metoda Assimile i kurs szczegółowy (jeśli jest taka potrzeba).

5. MIESZKAŃCY MADAGASKARU SĄ AFRYKAŃCZYKAMI, AZJATAMI CZYM KIMŚ INNYM?

Ach, odwieczne pytanie! Tutaj zaczyna się kontrowersyjna część tematu dla Malgaszów. Państwo leży na pograniczu kontynentu afrykańskiego i azjatyckiego. Jego populacja jest bardzo zróżnicowana i główną kwestię odgrywa tutaj dziedzictwo. Problem tkwi w rozmowach, które dotyczą tego pytania. W

efekcie, dyskusje na ten temat często prowadzą do tematu rzekomego rasizmu i wszelkiego rodzaju uprzedzeń. Jeśli chcesz dotrzeć do źródła, Dominique Ranaivoson, specjalista w zakresie literatury malgaskiej i nauczycielka, przekazuje więcej informacji w swojej książce na ten temat. W rzeczywistości, kraj liczy 18 tradycyjnych plemion. Wliczając także populację pochodzenia afrykańskiego, azjatyckiego i arabskiego. Faktem jest także istnienie rasizmu między różnymi malgaskimi grupami.

6. DLACZEGO NIEKTÓRZY „ZAWRACAJĄ ZWOICHZMARŁYCH” (FAMADIHANA)?

Ach, kolejna szalona kwestia! Famadihana lub zawracanie zmarłych, jest pogrzebowym zwyczajem, który polega na uhonorowaniu przodków. Lay w taki sposób tłumaczy rytuał: „Razana (przodek) może pokazać się w śnie jednego z potomków lub w podmuchu wiatru, mówiąc, że jest zimno. Obiecuje w zamian błogosławienie jego potomków w ich życiu codziennym. To dlatego Malgasze otwierają ponownie groby i zmieniają chustę, która przykrywa resztę ich ciał. To okazja do ogromnego świętowania, tańczenia i pijaństwa.”

Soahary wyjaśnia specyfikę tego zwyczaju w malgaskim kontekście: „Relacje mieszkańców Madagaskaru ze śmiercią i rodzicami, którzy już odeszli, jest dosyć szczególna. Uważamy, że przodkowie nad nami czuwają. Zatem nigdy tak naprawdę nie odchodzą. Składamy im hołd okresowo, przykrywając ich ciała nowymi płótnami.”

Hemerson Andrianetrazafo, profesor badań nad cywilizacją na Uniwersytecie w Antananarywie, dodaje: „Famadihana jest w zasadzie rytuałem, w którym zwłoki rodzica osiągają stan razana, przodka. Główny moment w duchowości malgaskiej, bo zmarli nie stają się automatycznie razana. [...] Dla nas śmierć nie jest rozpadem, zniszczeniem, ale etapem, prowadzącym do statusu przodka. “Tsy maty fa lasan-ko razana” (Oni żyją, ale pod inną formą) to okres przejściowy między żyjącymi a zanahary, bóstwami.”

Wielu tutejszych chrześcijan podkreśla, że ta praktyka jest sprzeczna z biblijnymi zasadami. Dąży się także do zmniejszenia znaczenia famadihana ze względu na wysokie koszty ceremonii.

7. DLACZEGO OBRZEZANIE (LUB HASOAVANA PO MALGASKU) JEST POWSZECHNE TAKŻE NA MADAGASKARZE?

Innym zwyczajem na Madagaskarze jest obrzezanie chłopców przed ukończeniem drugiego roku życia.

To także okazja do rodzinnego świętowania. Tradycja ta, która na Madagaskarze nie jest związana z obrzędami religijnymi, wzbudza kontrowersje. Ariniaina wyjaśnia, dlaczego obrzezała swojego syna: „Ale czemu służy ten rytuał? Chciałam się usprawiedliwić, że chodzi o względy medyczne. Jak na przykład to, że brud może zostać w napletku; później, że może obrzezanie jest potrzebne, bo zapobiegnie problemom zdrowotnym. Będzie więc starszy i bardziej świadomy bóli. Żałowałabym, że nie dokonałam obrzezania wcześniej. Ale tak naprawdę czy wygrywa kultura? Za „prawdziwego mężczyznę” uważa się tego, który jest obrzezany.”

8. JAKI JEST ZWIĄZEK MIĘDZY MADAGASKAREM – PAŃSTWEM A MADAGASKAREM – FILMEM ANIMOWANYM?

Żaden. W zasadzie są dwie rzeczy: 1) we wszystkich klubach nocnych w latach 90 można było usłyszeć “I like to move it, move it”. 2) M. Katzenberg, prezes firmy DreamWorks, która wyprodukowała trylogię filmów Madagaskar, przekazał \$500 000 USD organizacji ONG Conservation International w celu promowania ekoturystyki na Madagaskarze.

Autor: Rakotomalala

Tłumaczenie: Paula

Zdjęcie: [Hery Zo Rakotondramanana](#)

Źródło: [Global Voices](#)